

Kulturnämnden

Lägesrapport kring översyn av inriktningen på uppdraget avseende de medicinhistoriska samlingarna

Ordförandens förslag

1. Kulturnämnden uppdrar åt kulturchefen att teckna avtal med Skånes arkivförbund om förvaltning av den medicinhistoriska boksamlingen.
2. Kulturnämnden uppdrar åt kulturchefen att utreda frågan om långsiktig förvaring och förvaltning av föremålssamling.
3. Kulturnämnden uppdrar åt kulturchefen att återkomma under våren 2019 med en konkretisering av de möjliga effektiviseringsåtgärderna inklusive kostnadsförslag inför budget 2020.

Sammanfattning

Kulturnämnden gav i juni 2017 kulturchefen i uppdrag att ta fram ett direktiv till översyn av inriktningen på uppdraget avseende de medicinhistoriska samlingarna. I samband med detta beslut gavs Regionfastigheter i uppdrag att förlänga hyresavtalet i Helsingborg med två år.

Direktivet innehåller uppdraget att föreslå hur föremålssamling och boksamling ska förvaltas på lång sikt, föreslå möjliga effektiviseringsåtgärder med anledning av nya ekonomiska förutsättningar samt se över och förnya samtliga överenskommelser och avtal. Detta ärende ger kulturnämnden en lägesrapport på hur arbetet med översynen fortskrider.

I ärendet finns följande dokument

1. Beslutsförslag 2018-10-02
2. Protokollsutdrag § 32/2017 inklusive beslutsförslag
3. Protokollsutdrag § 68/2017 inklusive beslutsförslag

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Kulturnämnden beslutade vid sitt möte 2017-12-08 om ett direktiv för översyn av inriktningen på uppdraget avseende de medicinhistoriska samlingarna. Direktivet innehöll tre delar:

1. Föreslå a) hur boksamling och b) föremålssamling ska förvaltas på lång sikt.
2. Föreslå möjliga scenarier/åtgärdsförslag för effektivisering med anledning av ökade kostnader.
3. Göra en översyn av samtliga överenskommelser och avtal.

Nedan lämnas en lägesrapport per del-direktiv:

1a) Den medicinhistoriska boksamlingen

Region Skåne har som mål för den medicinhistoriska boksamlingen att bl.a. stödja och befrämja medicinhistorisk biblioteksverksamhet samt förvalta och vårda samlingarna och hålla dem tillgängliga. Sammanlagt har 3080 poster förts in i Libris. Dessa nås enklast genom att gå in på Libris webbsida (<http://li.bris.kb.se/>). Boksamlingen från Lund består av bl.a. Möllers samling, rara samlingen (böcker och tryck före 1830), allmänna delsamlingen, samt broschyr- och oinbundna samlingen, samt den allmänna delsamlingen, broschyrer och oinbundna samlingen. Boksamlingen från Helsingborg har inte registrerats i Libris och förvaras för tillfället i magasinet på Baravägen i Lund och i det gamla ambulansgaraget (byggnad 51).

Skånes arkivförbund förvarar boksamlingen i ändamålsenliga lokaler för att samlingen ska hållas i gott skick och i enligt med allmänna arkivkrav. Detta innebär bl.a. att den förvaras på sådant sätt att risken för att utsättas för stöld, brand, översvämning, fuktskador etc. minimeras. Boksamlingen förvaras avskild från andra böcker, tidskrifter m.m. som förbundet har i sitt förvar samt markeras som tillhörig Region Skåne. Boksamlingen hålls tillgänglig via biblioteksdatabasen Libris och i Arkivcentrum Syds forskarsalar. Region Skåne betalar i dag ingenting för tjänsten som Skånes arkivförbund utför.

1b) Den medicinhistoriska föremålssamlingen

Den medicinhistoriska föremålssamlingen är i dag till stora delar magasinerad på Baravägen i Lund och i det gamla ambulansgaraget (byggnad 51). Delar av samlingen är utställd på Livets museum och i lokaler i Gamla barnsjukhuset i Helsingborg. Samlingen är välordnad, registrerad och tillgängliggjord i databasen Carlotta.

Magasinslokalen är belägen i källaren och är inte idealisk som museimagasin. Lokalen dras med många tekniska problem som för hög temperatur och hög relativ fuktighet samt läckande rör och avlopp.

Magasinsytan är 977 m², årshyra och media 1 198 000 kronor, priset per m² är 1227 kronor.

Regionfastigheter har fått i uppdrag att projektera för en ny servicebyggnad och däri ingår att riva byggnad 51. Regionstyrelsens beslut finns i § 262/2017 som hänvisar till beredningen för framtidens sjukvård (BFS) 2017-11-20. Lämplig senaste avflyttningsdag är 2019-12-31 enl. besked från projektchefen för Norra sjukhusområdet Lund. Detta innebär att det måste hyras nya magasinlokaler för samlingen. Kulturförvaltningen har kontaktat Regionfastigheter för att påbörja arbetet med att hitta en tillfällig externförhyrning av magasin. För närvarande finns en osäkerhetsfaktor i hur mycket det kommer att kosta för nytt magasin och inredning samt flyttkostnader av samlingen. Det kommer kräva en snabb utredning om vad totalkostnaden blir. De beräknade hyreshöjningarna 12-13 % om året är preliminär uppgift från Regionfastigheter som kommer att kräva en utökad budget.

Det kan finnas en möjlighet använda de outnyttjade magasinet på Arkivcentrum Syd som tillhör Regionarkivet. Det skulle vara en bra lösning att etablera magasinet på Arkivcentrum Syd, för då hamnar samlingen i ett större arkivsammanhang och här kan samlingen förvaras på överskådlig framtid. Det kommer att kräva en delvis ny magasininredning och en kostnad för att packa ner, flytta och packa upp samlingen. Flyttningen av samlingen kommer att kräva extra medel från regionstyrelsen. Detta har kulturnämnden flaggat för i sitt yttrande över planeringsdirektivet för budget 2019.

Det pågår även en diskussion om utökning av magasinytan på Arkivcentrum Syd. I diskussioner deltar Region Skåne, Riksarkivet och Lunds universitet. Lunds universitet har tagit på sig att sköta framtagandet av underlag till förslag på utökningen. Om Region Skåne vill förvara den medicinhistoriska samlingen enligt museistandard, bör Region Skåne vara en del av det projektet. Det är vid nuvarande tidpunkt oklart hur Lunds universitets engagemang i frågan ser ut.

Om samlingen placeras på Arkivcentrum Syd hamnar det tillsammans med andra stora arkivbildare såsom Riksarkivet, Lunds universitet, Skånes arkivförbund (som förvaltar den medicinhistoriska boksamlingen) och Regionarkivet (som förvaltar den medicinhistoriska bildsamlingen) och är ett centralarkiv för Region Skåne, vars uppdrag är att göra vårt gemensamma kulturarv tillgängligt för forskare, privatpersoner och vårdpersonal.

2) Möjliga scenarier/åtgärdsförslag för effektivisering med anledning av ökade kostnader.

Framtidens kulturarvs- och museiverksamheter måste ta hänsyn till samhällsförändringar, målgruppers olika behov och önskemål och vara

ekonomiskt hållbara för att uppfattas relevanta och trovärdiga i sin samtid. Budgetramen för de medicinhistoriska samlingarna lär inte höjas mer än med uppräknings på max ca 2 till 3 % per år, samtidigt som kostnadsökningarna kommer att vara större i form av hyra i Helsingborg, höjda hyreskostnader för magasin samt en närstående flytt av föremålen. Dessa förändrade förutsättningar kommer att urholka budgeten successivt och därmed reduceras möjligheterna för att utveckla verksamheten efter dagens och morgondagens behov.

Budgeten för den medicinhistoriska verksamheten är årligen 4 578 000 kronor. Den upphandlade museientreprenören har en budget på 1 650 000 kronor. Kostnader för lokalerna i Lund och Helsingborg går årligen på 2 655 209 kronor.

Ett förslag på effektivisering är att koncentrera museiverksamheten till Lund för att öka tillgängligheten och stärka utvecklingen av de medicinhistoriska samlingarna. Detta skulle effektivisera den löpande skötseln, hantering av nyförvärv, utställnings- och förmedlingsverksamhet, uppdatering och utveckling av den medicinhistoriska databasen samt bemanning och öppethållande av de medicinhistoriska museet.

I Lund finns också en koppling till Lunds universitet och den medicinska fakulteten med enheten för medicinhistoria som är ett ämnesområde som gränsar till både historia och idé- och lärdoms historia. Forskningen bedrivs över ett stort ämnesfält, från vetenskapshistoria och organisationshistoria till internationella medicinska kontakter och sjukdomsupplevelser. Det finns också andra faktorer som talar för att koncentrera och satsa på Livets museum i Lund, däribland publiktal.

En andra möjlighet är att överföra budget och handläggningsansvaret från Region Skånes kulturförvaltning till regionstyrelsen och Regionfastigheter som redan har ansvar för regionens konstsamling. Region Skånes konstsamling förvaltas och förnyas av Konstservice på uppdrag av Region Skånes kulturförvaltning. Konstservice tillhör förvaltningen Regionfastigheter som ansvarar för ägandet och utvecklingen av Region Skånes ägda och förhyrda fastigheter. Med en viss kompetensförstärkning kan Regionfastigheter ta ansvar för den medicinhistoriska föremålssamlingen.

Ett tredje möjligt förslag är att kulturnämnden drar tillbaka sitt ekonomiska engagemang i den publika verksamheten i både Helsingborg och Lund. Det betyder att kulturnämnden renodlar sitt engagemang (men utan att frångå reglementet) till att endast förvalta och tillgängliggöra medicinhistorisk boksamling samt förvalta och vårda föremålssamlingen. I praktiken innebär detta att kulturnämnden från och med 2020-08-31 upphandlar en reducerad tjänst som hanterar nyförvärv och utlån av föremål samt uppdaterar och utvecklar den medicinhistoriska databasen. Samlingen kommer att vara

digitalt tillgänglig via databaserna Libris och Carlotta och samlingen kan vid efterfrågan visas i Region Skånes lokaler eller på andra museer i Skåne, Sverige eller världen.

3) Översyn av samtliga överenskommelser och avtal

Samtliga överenskommelser och avtal med såväl föreningar, som entreprenör och fastighetsägare har förnyats och gäller i två år och kommer att omförhandlas 2020-08-31. I det fall kulturnämnden kommer att besluta om förändringar i sitt nuvarande engagemang avseende tillgängliggörande via publik museiverksamhet kommer samtliga avtal och överenskommelser behöva ses över och/eller sägas upp.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

De ekonomiska konsekvenserna regleras inom kulturnämndens budget och ramen för hyresmodellen. Om hyra utgår för lokalerna regleras detta inom ramen för ordinarie budget.

Juridisk bedömning

Samråd med regionjurist har inte bedömts nödvändig.

Miljökonsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Ingen samverkan har bedömts nödvändig i detta ärende.

Uppföljning

Ärendet tas upp i kulturnämnden igen våren 2019.

Maria Ward
Ordförande

Gitte Grönfeld Wille
Kulturchef